

De més drets començarem.
De més drets començarem.
Los drets individuals son
imprescriptibles, legítims
i inalienables. Legislar
la Llibertat heu preteix
de garantir-la, es cometre
atentat contra ella. La
Llibertat propia acaba allí
abont comença la llibertat
ajena. Es lícit, donchs,
al individu fer tot lo que
no perjudiqui a un altre.
La resignació que predican
las religions no es més que
la fórmula del engany ab
que s'preté perpetuar la in-
justicia social en lo mon. E
Las religions son causes
d' ahorros que viuen de la
estafa d' admetre capítals en
la terra, assegurant pagar
rescates interessos al col.

LA TRAMONTANA
defensa 'ls principis lli-
berals més avansats, sense
atenyants de cap mena. E
La TRAMONTANA es uni-
relligiosa de totes las re-
ligions, porque totes son
igualment dolentes y de-
pressives pera la dignitat y
la inteligencia humana. E
La TRAMONTANA en política
defensa sempre al més ad-
vancat contra 'l més reaccio-
nari, y sosté la necessitat
d' una gran reforma social
que transformi 'l mode de
dur del productor, avuy
depositat al capitalisme. E
La TRAMONTANA no está
afiliada a cap partit, servint
los intereses generals de la
llibertat sense comprometre
ni preocupacions de costat.

PERIÒDIC POLÍTIIC VERMELL

La salut del poble
es la suprema ley

La Tramontana es lo periòdic que s' publica en idioma catalá
més avansat en ideas polítichs, religiosas y d' economia social.

Lo Trall es la
primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan por adelantado

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.ª: BARCELONA
Pels pagos s' admeten llibranças del Giro Mútuo, lletres de facil cobro
y sellos de 15 céntims. No s' admeten llibranças especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
Número solt, 5 céntims.— Jo exemplars, 1 pes.
Surt d' illun puntualment cada diadua

PREPARATIUS

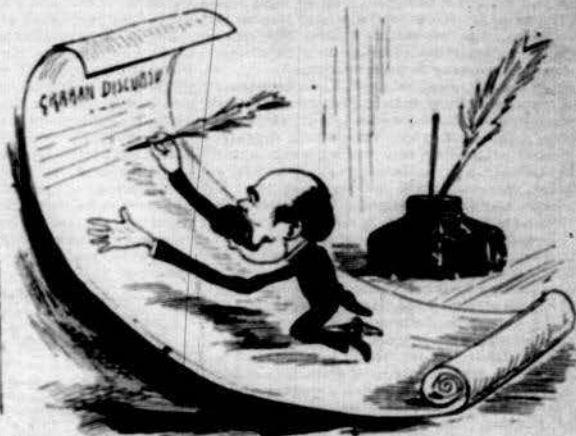
S' encomana á Deu y als sants
perque li surtin be 'ls plans.

Aquest son talent revela
colocant la parentela.

Com ell per res s' acobarda,
apren gramática... parda.

Y 'l lloro prepara, tétich,
un discursá kilométrich.

LA GRAN BOGADA

No es mala la feyna que actualment estan fent nos pares de la patria. Com al Congrés han anat tantas actas brutas, no tenen més remey que agafar lo sabó de llengua, la zerrameca, y rente que restarás fins que no quedi taca als papers.

Mes ¡airot aixó de que no quedi taca no pot pes ser. Acta hi ha tan bruta, que de primer quedarà sense paper que sense brutícia.

En la de Gràcia sobre tot, diuen que resultarà molt graciosa la bogada. ¡Hi fallarà alguna carga de caballeria pera estar en caràcter! Veuriam llavors si faria tanta gracia l'acta de idem als diputats ministerials.

Mes no hi ha per aixó que encaparrarshi. Poch a poch s'anirà fent la feyna, y las actas més brutas se donarán per netas ab quatre ensabonades d'eloqüencia, una bona pressió de votos son trunfos y estesas en la gran barra política.

Y luego cantarém llors al sufragi universal. Y la soberania de la nació, plena de floncos, se mostrarà agrahidíssima als conservadors per la llealtat, bona fe, conseqüencia y altres herbas ab que l'han deixada manifestar y li han rentat la cara ab un drap brut.

QUESTIONS SOCIALES

EDUCACIÓ Y CAPACITAT DE LAS CLASSES OBRERAS

Una de las preocupacions més arreladas en las classes ricas es la de creures de bona fe que constitueixen una classe superior a la classe obrera. per la senzilla rahó de que ells han pogut obtenir aquesta superioritat pels estudis que han pogut rebre, y nosaltres, los obrers, nos havém tingut de quedar tontos per fora a causa de no haver pogut visitar universitats, instituts ni escoles de cap mena per haver tingut d'entrar sobrament prompte a la fabrica ó al taller a guanyarnos un bocí de pa per anar tirant en nostra misera vida.

Verdaderament que ells han pogut instruhirse mentres que nosaltres nos havém quedat ignorants foras en varias cosas que ns convidaria molt de saber; mes ni la instrucció es propietat de la educació, perque sola constitueix aquella una part d'aquesta, y menos la instrucció per si sola pot convertir en sér superior al que la posseixiti, sino que algunas vegadas, si la instrucció es ficticia ó está fundada en falsas ideas, com succebeia sempre que s' basa en dogmas religiosos, la tal instrucció ni tan sols determina educació, sino que al revés embota la inteligencia oimplint lo cap de vent y de misticisme, y si algo la es malejar la persona aixís instruhida, que si per altre costat no logra despenders de las falsas teorías en tal instrucció arreladas, més será sempre inferior que superior a tots los altres sérs que no s'hayan instruhit en sa escola de preocupacions.

Lo que determina en tots los sérs organísats la superioritat es sa mateixa estructura, reformada incessantment a través dels sigles per las lleys naturals de transformació dels organismes, de quinas lleys es la primera la del combat per la vida, la de lluyta per la existencia, y quina acció va també combinada ab la de la variabilitat, de la transmissió hereditaria y de la selecció natural.

Donchs si la lluyta per la existencia, si l'combat per la vida es la primera condició de anar reformant los sérs organísats sa estructura envers una de més perfeccionada, no poden pes generalment las classes elevadas las que puyan reunir condicions pera dirse superiors, puig tenint apenas de sentir los efectes d'aquest combat per la vida per teniria garantísada a la sombra de sos privilegis, sa estructura com a sérs organísats es més influida per las demés lleys naturals que per la principal del combat per la vida.

Y si decidim d'aquestas situras científicas, que no perque son tals idees llenasdas pels sabie pot deixar d'haberhi exageració ó inezac-

tituts, y passém a analisar la superioritat dels richs sobre 'ls obrers segons lo recte bon sentit y 'l vulgar sentit comú, també ns trobarém que distan tant de ser superiors las classes privilegiadas a las classes productoras, com dista lo Ecuador dels polos y la mentida de lo cert.

En efecte. Lo rich no emplea generalment sos temps en res més que en frivolitats y en tonterías, quan no en vicis ó en verdaderas maldats. Quinas visitas farà, de quin modo anirà vestit, quantas joyas lluhirá, quinas paraulas son més a propòsit pera semblar fi, quina posició la més elegant; tals son sas ocupacions y preocupacions del primer grupo de sas feynas. Ser socio de varios casinos, com per exemple, del de l'Ateneo Barcelonés a La Chiapa; jugarse algunas cantistes pera donarse importancia; sortir sovint en lo cotxe propi; mantenir varias queridas; anar al darrera de las noyas treballadoras més guapas; visitar las casas de madamas de més preu; tals son lo resto de sas obligacions ab la societat pera tenir dret a la vida: tal es, en una paraula, la arrastrada lluyta de la existencia que sosté.

Y qué fa en cambi l'obrer, lo productor? Aixecarse demati y posarse a treballar; tenir compte de no fer mala ó poca feyna, per no perdrehi; vestir malament y menjar pitjor; no tenir temps ni medís pera instruhirse ni ell ni sa familia, y suportar excessiu treball en mitj de sobradas privacions: tal es sa lluyta per la existencia, que alguns senyors insultan dhenque 'ls tenen enveja perque tenen bona gana y tot los fa profit.

Donchs si las classes ricas no fan res útil ni sostenen lluyta per la existencia, no hi cab cap dubte de que tenen de degenerar; y que la classe obrera no degenera ho proba, apart las condicions de sa lluyta per la existencia, que després de son treball se preocupa de sí mateixa, pensa, raciona, filosofa, y trobant injusta sa situació proclama que té dret a la vida, que vol emanciparse de la esclavitut en que viu, y que pesi a qui pesi vol redimirse; y llavors la classe que no ha pogut rebre instrucció se presenta tan educada per lo treball, pel coneixement del mon y del dret que té a disfrutar de la vida, que formula aspiracions, no ja d'emanciparse ella sola, sino d'emanciparse totes las classes, puig coixent que mentres subsistia tin tiranías subsistirán guerras, envejas, malestar general y odís implacables, proclama la germanó de tots los humans y no aspira per cap concepte a tiranisar a sos actuals tirans, sino que proclama la més expansiva fraternitat, volent un sistema social format per homes justos, iguals é inteligents.

Ja sabem que totes las reglas generals tenen sas excepcions, y de consegüent tan lluny de nosaltres lo dir que tots los richs resultan tontos y viciosos ó dolents com l'afirmar que tots los obrers son inteligents, dignes y bondadosos, puig en condicions personals a tot arreu y en totes las classes hi ha de tot; nostre objecte no es altre que probar que la classe obrera, com a tal classe que ha rebut menos instrucció que las altres, té educació y capacitat per comprendre la cosa publica tan bé ó millor que las altres classes, y en particular que las més ricas, perque s'educa en la experiencia de sa vida y adquireix innegable capacitat pel modo ab que realisa sa lluyta per la existencia. Podrán sos modals ser més aspres, sas paraulas menos pulidas, sos gestos més expressius per lo menos estudiats, mes aixó res diu en contra de sa educació y capacitat pera formular las novas ideas que formula, tan atrevidas com demostradoras de sas foras intelectuals pel sol fet de formularlas, ja que ab ellas ha arribat fins al extrém de depreciar desdenyosament als que s'creyen superiors, escribit lo proletariats en sa bandera: La emancipació dels treballadors té de ser obra d'ells mateixos.

Picamolsons y Mars de 1891. Molt Sr. meu: desitjaria preguntar al corresponent de aquest poble qué fa, si está anegat, perque aquí tenim un ensoñat que val un imperi pera fer toniadas cacatiquilas, y ell no 'n diu may res a La Tramontana. Fa ja

unas quantas setmanas que un dia, desde 'l cossi sagrat, va dir que havia entrat un dimoni negre a la santa casa, que s'estava en un racó pera tontar als devots, y pueben per qui parlava: donchs pel propi corresponent, al qui 'l negre d' iglesia ha fet tant de mal com ha pogut mirant de que li quitesin la feyna y donantli guerra per tots costats pera veure si podia ferlo emigrar del poble.

Ape, donchs, corresponent, a espavilar-se, que 'l r de Maig s'acosta, y jugará est sacó de carbó.

Un del passó

Sent Coloni 10 de Mars de 1891

A D. Joseph Altarés, arcade d'aquesta vila. Molt senyor meu: Pel poble de 'l cricó, y 'l caló per quí perque s'ha vingut en conatenció per medi del Bullietí de la provincia, de que aquesta vila está en drute nada menos que de 18,500'as pessetas, que aixó no es més que una friolera, y com V. ja fa deu anys que administra nostre interesos, més clar, que V. es arcade, voldria sapiguir aquents trescos ab quí s'han invertit, com y de quina manera, diats milí pessetas.

RATON ALAY

CAPELLANADAS

Personatges:—Ardiaca, Rector, Alouat, Pep Anton. Escena en un saló de casa l'Ardiaca.

Escena I

Ardiaca, Rector.

Rector Senyor Ardiaca que 'm diu d'aquest fet?

Ardiaca Ben poca cosa. La pujada de parítilles, y 'l caló per quí perque no la pensa cap viu. Lo Pep Anton, com va fer tan estranya donació quantditi per successió d'uns fills ab sa mort.

Rector A Roma lo vaig portar a veure las bodas d' un Déu allí li toca 'l cor y 'l seus bens me va donar.

Ardiaca Quant va portar en diner al sant Pare lo devot?

Rector Cent unadé dintre d'un pot y donantos en paper.

Ardiaca Y vosté no 's va quedar res d'alló per benefici?

Rector Lo quesi, com es de l'ofici, y 'l vinté me vaig cobrar. Quatre mil duros restava de regalo per la creu que a la abadia del peu lo Pape benar deixava. Y després entons se 'n compté de contemplar al Lleó me va fer la donació de la gran seva heretat.

Ardiaca Aixís serán vuytanta duros los que vuytí lo descompte.

Rector Cent per lo vinté se 'n compté y vuytanta ais per puros.

Ardiaca Quants ne quedan pera mi? Cent duros.

Ardiaca Aquí son. ¿Ja 's ha portat?

Rector ¡Ja 's ha contat!

Ardiaca ¡Hi son tots!

Rector Jo crech que sí.

Ardiaca Molt content estách a fe de veure que he aprofitat lo seu vinté a la mort d'ahont tot lo bo nos ve.

Rector Aixís trayém lo degut.

Ardiaca Aixís en gran prosperém.

Rector Aixís tots richs nos ferém si 'l poble sempre se llanot.

Ardiaca Y sa vinté me vaig cobrar ab tal trausa lo seu sol moltas animas al cel pot ab lo temps dirigir.

Escena II

Ardiaca, Rector, Pep Anton

Pep A Deu gracias. Signa dadas. (Dins.)

Ardiaca Ara ve lo Pep Anton.

Pep A casa, ¿quó no hi son?

Ardiaca No están las portas tancadas. (Entra 'l Pep Anton.)

Pep A vosté beso la mà.

Ardiaca Y a vosté, senyor rector.

Pep ¿Quó porté a casa color?

Ardiaca Un sigot anyu no fé.

Pep Encara vist no 'l havia de la seva anada a Roma.

Ardiaca Ja va veure la paloma que al cap lo Pape tenia?

Pep Senyor Ardiaca, així que vaig veure y no veurer; que ningú ja may pot creure que hi ha aquell peló tan rich.

Ardiaca Cent deu portas per entrar; deu mil asos per seguir; vuyt mil queros per donar y 'l demés que hi deu passar.

Pep A milers los capellans, a cents cardenals y bisbes; joves y vells arquebisbes; donas, nenas y segrietas. A la cuyna diu que hi ha cent celderes sempre al foc, y pel gasto 'l dia es poch dos mil arribos de pa.

Ardiaca ¡Tot hom es famelic, fa fet de carn y de peixet, y signa al got ó al gallet se beu molt such de la parra.

